

UDC 007 : 304 : 001 + 004.9

Prof. Dr Ljubo Pejanović,*(Novi Sad, Serbia)***Prof. Dr. Mile Rakić,***(Beograd, Serbia)***Božidar Arsić mrs***(Beograd, Serbia)***PROBLEM INSTITUCIONALNIH-KOMUNIKACIJA
I NASILJA U REPUBLICI SRBIJI**

Ovim radom, postavljen je cilj objašnjenja i ukazivanja na problem neadekvatnog institucionalnog komuniciranja sa nasilnicima i žrtvama, zbog čega se povećavaju nasilnički oblici, kako u porodici, tako u školama, javnim mestima i drugim prostorima u Republici Srbiji.

Komunikacije nisu redovne, dovoljne i adekvatne, a time i neefikasne, neproaktivne bez uslova za smanjenje nasilja kod mladih, članova porodice i destruktivnih grupacija.

Komunikacije postaju aktuelne kad se dese nasilna ponašanja i opasnosti od strane policije i pravosudnih organa, dok socijalne strukture ne posvećuju dovoljnu pažnju komuniciranju sa pojedincima i grupama po pitanju destruktivnih aktivnosti.

Drugo, u radu se obrađuju svi oblici nasilja u porodici, školama, ulicama, javnim skupovima i drugim prostorima koji su pogodni za nasilnička ponašanja.

Ključne reči: komunikacije, nasilje, porodice, škole, skupovi.

1. Opšte o komunikacijama

Pre nego što pristupimo problemu nasilja u Republici Srbiji, neophodno je ukazati na problem komunikacija odnosno komuniciranja, između državnih odgovornih institucija i nasilnika koji čine nasilja nad pojedincima i grupama, kako u porodici, školama tako i na javnim prostorima¹. Dakle. „Komunikacija eng. kommunikations,” koja se odnosi na sporazumevanje između pojedinaca, grupa i društava u ovom slučaju komunikacija državnih institucija koje stručno ne rade na sprečavanju i suzbijanju ovog oblika nasilja, kao i sa žrtvama i sa samim nasilnicima. S tim u vezi citiramo profesora Holoda „Proučavanjem problema pokazuje se da postoje opipljivi problemi formiranja metodoloških osnova proučavanja procesa društvenih komunikacija u Ukrajini (i svijetu). Navedeni problem zasniva se na različitim stavovima predstavnika Kijeva. Škola socijalne komunikacije Pocheptsova G. i B. Ruzun koja uzrokuje različite interpretacije

i sprečavanja mogućeg jedinstva u formiranju jednog konceptualnog teorijskog i metodološkog pristupa u proučavanju procese društvenih komunikacija.”² S tim u vezi, mišljenje Holoda nas je podsetilo i usmerilo na istraživanje našeg problema u nedovoljnom komuniciranju između državnih subjekata i nasilnika, a sve to zbog različitih mišljenja i stavova koji se međusobno suprotstavljaju i ne dovode do rešavanja već povećanja oblika pretnji nasiljem u Republici Srbiji. Međutim, autorke Lankovska A. i Avorok M. svojim radom nas upućuju na proces komunikacija kao jedan od najvažnijih u oblasti ljudske egzistencije. „Proces i tok komunikacije jedan je od najvažnijih oblasti ljudske egzistencije, međutim, izložen je broju komunikacija, koji se moraju protiviti ljudima da dobiju zadovoljavajuće rezultate. Osoba sa invalidetom je izloženiya od komunikacijske barijere u većoj mjeri od drugih ljudi.”³ Dakle, razmišljanje autorki je veoma blisko našim svatanjem problema komunikacije i njihovim odsustvom pri čemu se doprinosi povećanju nasilja u svim sferama društva. Navedena mišljenja su nas usmerili za ponudu objave problema sa kojim se suočava društvo Republike Srbije.

1.1. Komunikacija i nasilje

Da bismo mogli raspravljati i objasniti problem nasilja u ovom slučaju u Republici Srbiji, pre svega neophodno je ukazati i objasniti način i oblik komunikacije između nasilnika i žrtve nasilja. U ovom slučaju predmet komunikologije odnosno komunikacije proistekla je iz nauke u čijem sadržaju je fenomen upravo je komunikacija između dva ili više lica koji učestvuju u komuniciranju, u ovom slučaju nasilnika i žrtve ili više žrtava. Dakle, komunikologija kao naučna disciplina obuhvata ili sadrži proučavanje oblika i tehnike saopštavanja od strane nasilnika i njegovog komuniciranja sa žrtvom ili s više žrtava ispoljavajući svoje motive, ciljeve i želje koje se odnose na žrtva.

¹ Ivan Klain, Milan Šipka, Veliki rečnik stranih reči, Prometej Novi Sad, 2006. Str.637.

² Holod Alekander, Formiranje koncepti socijalnog inženjeringa. Kiev, 2017. TOM-4.²

³ Lankovska Agneška, Avorok Maricic, Komunikacija ljudi sa ograničenim sposobnostima i pregradama u njihovoj komunikaciji, KIJEV 207. Tom-4.

Međutim, i same žrtve imaju potrebu komuniciranja preko odgovora, odvrćanja i odbrane od jednog ili više nasilnih lica. Stim u vezi, mišljenje i saopštenje nekih autora u vezi komunikologije kao naučne discipline koje su inkorporirane u različite discipline: psihologija, filozofija, sociologija, lingvistika, biologija, neurologija itd.⁴ Dakle, naša razmišljanja i saopštavanja u vezi komunikacija između nasilnika i žrtava nasilja, odnosi se na ljudske komunikacije u čijem sadržaju je odnos nasilnika i žrtve ispoljen u motivima i krajnjim ciljevima, kao što su; seksualno nasilje, obljava, psihičko nasilje, fizičko nasilje pretnjom, povredama ili ubojstvom. Naša zamisao i opredeljenje zasnovano je na masovnim pojavama različitih oblika nasilja od strane pojedinaca ili grupa nad pojedincem ili grupom ljudi i razvrstavamo ga u sledeće oblike nasilja; seksualno nasilje, porodično nasilje, nasilje na ulicama ili drugim prostorima, nasilje u školama, nasilje na javnim manifestacijama, nasilje u kriminalitetu, nasilje u politici i drugi oblici pretnje i ugrožavanja ljudi, žena, dece, staraca i slično. U svakom slučaju postoje i prisutne su komunikacije od strane nasilnika u smislu pretnji, povreda, uvreda, ubojstava, terorističkih i kriminalnih otmice i atentata, političkih ubistava, otimanje imovine i drugih vrednosti. Prema tome, svi navedeni oblici komunikacije započinju ili se završavaju propagandom, ispitivanju i proveru o žrtvi, dinamika verbalnim i neverbalnim komunikacijama i slično. Stim u vezi, veći deo od navedenih oblika nasilja odnosi se na socijalne integracije, koja se odlikuje u složenostima odnosa između nasilnika i žrtava, koji se manifestuju u njihovim raznolikostima što podrazumeva da nasilnici su motivisani da ostvare svoj cilj u liku nasilja, a žrtva da se odbrani i zaštiti od ovog oblika pretnji. Dakle, učesnici u komunikacijama, interakcijama ili akcijama nasilja, mogu biti pojedinačni, grupni, mali ili velikih grupa, čak i institucija. Prema tome, u našem slučaju, najčešće je komuniciranje između dve suprotstavljene strane, ustvaruje se nasilničkom prisiljavanju žrtve ili žrtava na pokoravanje, prilagođavanje ili prihvatanje ucena ili odbijanje, na osnovu čega dolazi do sukoba, borbe, odbrane, a često i do žrtava. U ovom slučaju je pojam, *nasilničko-žrtvenog komuniciranja je prisiljavanje nekoga ucenom na izvršenje neke radnje koja je na štetu žrtve ili žrtava*.

2. Pojmovno određenje i definisanje nasilničkog kriminaliteta i nasilja

Pre nego što pristupimo ukazivanju na problem nasilja i nasilničkog kriminaliteta, neophodno je odrediti njegovu pojmovno određenje i definisanje. Pojavni i ugrožavajući oblici pretnje po bezbednost zdravlja i života kod ljudi, je i nasilje. U tom slučaju, nasilje kao oblik društvenih pojava i ponašanja pojedinca i grupa koje pribegavaju ovim oblicima pretnji pri čemu ugrožavaju zdravlje i živote kod ljudi. Nasilničko ponašanje je najčešće usmereno prema pojedincu, a nešto u manjem obliku prema grupi ili grupama. Svaki oblik nasilja predstavlja grubi akt kojem nasilnici pribegavaju upotrebljavajući fizičku i psihičku silu ili pretnju. Primena sile je često zastupljena intenzitetom agresivnosti od strane nasilnika prema određenoj ličnosti bilo da je namerno ili slučajno odabrana za žrtvu ove vrste nasilja. Svako nasilje kao društveni fenomen podrazumeva krivičnopravna razmatranja bilo u viktomološko-naučnom, forenzičkom ili zakonodavnom slučaju. Bez obzira kojim načinom se vrši razmatranje nasilja, ovaj fenomen u svakom obliku i u najvećem broju slučajeva žrtve nasilja su akteri pretrpljenog straha, panike, patnje i bola.

Kad se radi o agresivnom ponašanju nasilnika kod istih je agresivnost redovna pojava i uvek je prisutna kod svih zločinaca, a često i kod kriminalaca sa povišenim afektivnim razdražljivostima i potrebom za pražnjenje nagomilane negativne energije usmerene prema žrtvi. Često kod ovih ličnosti se radi o duševnom siromaštvu, koje ukazuje na nedostatak socijalnog osećanja prema žrtvi. Prema K. Horengu, profil opasnih i agresivnih ličnosti po svom karakteru su ovek usmereni prema drugim ljudima jer kod njih uvek prevladava konzistentan stav pri čijoj potrebi potiče iz osećanja da je svet poprište u kojem jaki uništavaju slabe, te u tom smislu agresivci se osećaju jačim od žrtve nasilja.

Prema tome, *nasilje je društveni fenomen koji predstavlja pretnju po bezbednost zdravlja i života kod žrtve nasilja, a čiju pretnju ispoljava nasilnik-ci koji je ispunjen negativnom energijom koju ispoljava na psihički ili fizički način nad žrtvom i čije je ispunjeno zadovoljstvo u patnju slabije ili slabijih osoba*.⁵

2.1. Maloletničko nasilje u školama

Svako nasilje pa i nasilje kod maloletnika prestavlja krivično odnosno protivzakonito delo. Dakle, maloletničko nasilje u školama je delikt kriminaliteta, a samim time nije dozvoljeno i izvršioци istog podležu zakonskom sankcionisanju. „Da bi smo odredili pojam ovog oblika kriminaliteta pozvat ćemo se na pravne i sociološke definicije, koje su u vezi sa ovim oblikom nasilja. Osnovina pravna definicija čine norme materijalnog i krivičnog prava, koje kriminalitet svode na pojavu koje su zakonom predviđene kao krivično delo. U širem značenju, kriminalitetom se smatraju sve protivpravno kažnjive radnje, dakle pred krivičnim delom i prekršaji i prestupi. Ovom svatanju odgovara samo pojam predmeta privredno kazneno pravo. Socijološki pristup u definisanju kriminaliteta je širi, sadržajni, jer ne posmatra samo delo ugrožavanja društvene vrednosti, nego i učinioca, društvene uzroke, uslove i posledice kriminalnih

⁴ K. Adler, B. Berelson i V. Šrama, Predmet komunikologije.

⁵ Pejanović Ljubo, Bejatović Goran, Nasilje u porodici i pravo na zakonsku i drugu zaštitu, Zbornik radova, Pravni fakultet za privredu i Pravosuđe, Univerzitet Privredna akademija, Novi Sad, 2017. Str. 57-69

radnji. Polazeći od toga sociološki pristup pod kriminalitetom podrazumeva onu vrstu socijalnog ponašanja kojim se bitno ugrožava društvena vrednost.“⁶

S tim u vezi, sa ovim slučajevima normu sa koju kriminalitet se svodi na pojavu nasilja ili nasilničkog ponašanja, a koje se posmatra u psihičkoj torturi tj nasilju jednog dela vršnjaka nad drugoma koji nije sklono ovom obliku delikvencije i koji predstavlja dobru osnovu da bude žrtva nasilja na ulici, izletima, školi ili drugim prilikama gde se susreću nenasilnici sa nasilnicima. Shodno tome i ovom slučaju ovi oblici kriminaliteta čine prekršioc i sve više doprinosi činjenju krivičnih pa i teže krivičnih dela u maloletničkoj populaciji. Stoga, je neophodno ozbiljnije istraživanje ovog fenomena koji je veoma zastupljen na prostoru Republike Srbije.⁷

2.1.1. Oblici maloletničkog nasilja

Oblici maloletničkog nasilja su višestruki, aktuelni i predstavljaju sve veću pretnju u narednom periodu na prostoru Republike Srbije, pa i okruženju. Prema tome, pojavni oblici pretnje maloletničkim nasiljem, posmatraju se preko primene sile, pretnje, verbalnog komuniciranja i slično.

2.1.2. Primena Maloletničke sile

Između većeg broja oblika maloletničkog nasilja je i upotreba sile. „Sila je, u opštem značenju pritisak, nasilje, upotreba fizičke, psihičke ili mehaničke radnje, kao i oblik prinude pri vršenju kriminalnih delikata. U krivičnopravnom smislu sila je je upotreba snage prema nekom licu, koja je upravljena na to da ono učini određenu radnju (činjenje ili nečinjenje). Može biti neposredna ili posredna, u zavisnosti od toga da li je direktno uperena prema nekome ili preko drugog lica.“⁸ Prema tome, ovaj oblik nasilja od strane maloletnika ili grupa maloletnika-učenika, koji organizovano odlaze na sportske terene, ulici, školi ili drugim prostorima, vrše upotrebu fizičke i psihičke sile nad drugim licem ili više lica, čime čini protivzakonito nasilje na nekom u ovom slučaju u najčešćim slučajevima nad nenasilnicima ili protivnicima ove vrste nasilja.

2.1.3. Maloletničke pretnje

„Pretnja, u osnovi podrazumeva, nametanje panike, straha, zastrašivanja i sličnih destruktivnih aktivnosti. To znači da je prinudna radnja kojom se utiče na slobodnu volju nekog za iznuđivanje odluke, stavljanjem ozbiljno u izgled nanošenja neke neprijatnosti, zla ili materijalne štete, pa i ubistva.“⁹ U tom smislu, maloletnik ili grupa maloletnika na sportskim, školskim, uličnim, u saobraćajnim prevozima ili drugim terenima, vrši pretnju drugom licu ili na više lica, a ta pretnja se obično odražava na način nanošenja straha, da će to lice ili grupa lica biti povređena ili mu se mogu naneti povrede opasne po zdravlje ili život. Pretnje se izjavljuju verbalno na samim terenima ili u blizini terena ili u samim školama ili u zatvorenom prostoru tj prevoznom sredstvu, a te pretnje obično budu pretvorene u verbalne i fizičke konflikte, tuče i sukobe u kojima dolazi do lakših, težih i opasnih povreda pa i gubitka života.¹⁰

2.2. Faktori koji najčešće utiču na maloletničku delikvenciju i nasilje

Najnovije vreme je pokazalo i pouzdano se može ukazati na egzistenciju subjektivne i objektivne razlike među ličnostima istog uzrasta, na koje utiči različiti i višestruki faktori sa različitim dispozicijama odnosno njihovim nasilničkim ponašanjima. Međutim, upravo se između ostalog upućuje na maloletničku delikvenciju i nasilničko ponašanje maloletnika, naručito nakon građanskih sukoba na ovim prostorima. Predhodni građanski sukobi u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Srbiji tj. na njenoj teritoriji Kosovu i Metohiji, drastično su uticali na svest građana i omladine. S tim u vezi neophodno je podsetiti i ukazati na odnos jednog dela maloletnika prema drugom delu i njihovim susretima na većim okupljanjima, bilo da su u okviru ugostiteljskih objekata, ulice ili javnih kao i sportskih okupljanja. U tom smislu, najčešća objašnjenja u vezi sa ovim mogla bi se tražiti u stepenu razvoja društva, okruženja, porodice pa i pojedinaca okupljenih u grupe i motivisanih za nasilje. Ukazujemo i na ponašanja koja se usmerena na nasilje, a koja ukazuju na štetne pojave kako po izgrednike i njihove porodice tako i na okruženje i društvo u celini. Na pojavu i učestalost i porast nasilništva i nasilničkog ponašanja maloletnika, često doprinosi i nefikasnost i nesposobnost države u sprovođenju politike, zakonskih propisa, sprečavanju i suzbijanju ovog oblika nasilja koje predstavlja između mnogih opasnosti veliku pretnju po društvo i po razvoj omladine u tim uslovima. Vezano sa tim česti su izgrednici deca političara i nekih lica na vlasti, koji zataškavaju, sprečavaju i nedozvoljavaju sankcionisanje ovog i sličnih oblika nasilja.

2.2.1. Politički faktor

⁶ Milo Bošković, Krivično pravo, Fakultet za pravne i poslovne studije, Novi Sad, 2009. str.47-48.

⁷ Mile Rakić, Ljubo Pejanović, Redizajniranje sistema bezbednosti kao odgovor na maloletničku delikvenciju, Zbornik radova, Maloletnička delikvencija kao oblik društveno-neprihvatljivih ponašanja, MUP RS, Banja Luka, 2008.

⁸ Milo Bošković, Krivično pravo, Fakultet za pravne i poslovne studije, Novi Sad, 2009. str.47-48. U daljem tekstu M.Bošković, Str. 74-75.

⁹ M.Bošković. 74-75.

¹⁰ Ovim samo naveli neke od nekih primera, česta su pojava na sportskim, školskim i drugim terenima u Republici Srbiji tako i u okruženju.

Politički faktor kao jedan od faktora koji utiče na smanjenje i povećanje maloletničke delikvencije, takođe je uslovljen političkim odnosima u Srbiji i okruženju. Ovaj faktor kao uticaj na pojavu maloletničke delikvencije, ubrajaju se i oni faktori koji su proizvod i odraz aktuelne situacije u međunarodnoj zajednici Srbije i njenom okruženju. Kad se govori o političkim faktorima koji generišu maloletničku delikvenciju, reč je o onim faktorima, koji se mogu sagledavati kroz one pokazatelje, ali je i ovom prilikom težište usmereno na odnos političke elite na vlasti prema krivičnim delima, politike koja je vezana za neke od ratnih pretnji i odnos prema drugim zemljama u okruženju. „Kad se radi o faktoru u užem smislu i njegovom uticaju na maloletničku delikvenciju mogli bi se odnositi u sledećem:

- porodične prilike i odnos u porodici i degradirana porodica,
- materijalne prilike i problemi siromaštvo,
- uticajni faktori iz susednih zemalja i njihovih delikventnih grupa,
- uticaj narkomanije, alkoholizma, kocka, prostitucija, korupcija, trgovina ljudima i drugim sredstvima,
- bezkućništvo kod porodica i njihove dece naručito izbeglih lica,
- nasilje nad decom, posebno u porodici, iz okruženja, i slično,
- školski neuspeh, ponašanje nastavnog kadra i okruženja, opterećenost gradivom i slično,
- prispeće izbeglica sa različitim mentalitetima i sukob sa domaćim,
- neorganizovanost društva i njihovog odnose u odnosu na omladinu u organizaciji zabava i iznalaženja obaveza prema omladini i njihovo prepuštanje ulici,
- uticaj sredstava informisanja i komunikacije televizija, film, interent, negativna literatura, negativni članci u štampa i slično,
- posedovanje oružja kod roditelja i pristup maloletnika istom, kao i njihovo ilegalno posedovanje i korišćenje za međusobne obračune i drugo.“¹¹

To bi mogli biti osnovni uzroci i faktori koji utiču u najčešćim slučajevima i koji ukazuju da nema dana u kojem nije bilo neki od navedenih oblika destruktivnog ponašanja jednog dela omladine bilo da su verbalni konflikti, bilo da su u masmedijima, štampi ili drugim sredstvima informisanja koji često podstiču omladinu na nasilnička ponašanja. U sredstvima informisanja naročito su česta provokativna politička nadmetanja i prepucavanja političkih stranačkih rivala na unutrašnjoj političkoj sceni i na spoljnom planu na nacionalnim, ratobornim i drugim netrpeljivostima koja znatno utiču na ponašanje maloletničke populacije i njihov odnos nasilničkim ponašanjem.

2.2.2. Ratni sukobi na Balkanu

Ratni sukobi na Balkanu kao faktor, koji delimično utiče na razvoj omladine i njihovo ponašanje prema nasilničkim i destruktivnim aktima delovanja. Deca koja su rođena u vremenu rata i ratnih sukoba su u potpunosti živela i žive drugojačije u odnosu na decu koja se razvijaju u miru i prostoru koji se ne suočava sa ratnim dejstvima. Građanski sukobi na prostoru Republike Srbije tj njenom delu Kosovu i Metohiji, Republici Hrvatskoj, Republici Bosni i Hercegovini i međugrađanskim odnosima ovih država, znatno su uticali na negativno ponašanje kako pojedinih porodica, njihove dece i dece u njihovom okruženju. Proterivanje velikog broja porodica sa svojih ognjišta iz Hrvatske, Bosne i Hercegovina, Kosova i Metohije nešto manje Makedonije, su u velikoj meri doprineli agresivnosti članova porodice i sa njima dece u porodičnom i maloletničkom nasilju.

Ratno razaranja države bonbardovanjem, materijalnih vrednosti, gubici članova porodice, prijatelja i sugrađana, su u najvećoj meri doprineli kako na psihičkom ponašanju roditelja i okruženja, tako na razvoju omladine i socijalnom stanju koje je uslovlilo nedaće i dovelo ogromni broj porodica do bede i siromaštva, a time je doprinelo i na nasilničko ponašanje mlade populacije. Taj odnos je motivisan u smislu nasilničkog ponašanje od strane onih koji od toga nemaju ništa ili imaju minimalne uslove za život, prema onima koji imaju sve ili veći deo od navedenog. Sve navedeno su faktori i motivi koji su doveli i dovode do pojedinačnih i grupnih nasilničkih ponašanja i ugrožavanja iz političkih, nacionalnih, kao i ekonomskih razloga. Nedolična nasilnička ponašanja se ispoljavaju na raznim skupovima na kojima se okuplja veći broj građana, a naručito na sportskim terenima gde su sportska nadmetanja između klubova, reprezentacija i drugih oblika nadmetanja. Organizatori i nosioci nasilničkog ponašanja obično su pojedince ili grupe tzv. huligani koji započinju i povedu i druge grupe maloletnika na sukobe, tuče i rušilačko delovanje.

Pored ratnih sukoba Balkanu, a posebno Republici slede neke pretnje od strane terorističkih i vabahističkih skupina sa Bliskog istoka. Veoma veliki broj pripadnika ovih skupina su poreklom sa Balkana tj. Kosova i Metohije, Albanije, BiH i drugih prostora pri čemu slede i moguće su nasilničke metode od strane navedenih skupina. Karakteristike unutrašnjeg terorizma mogu se posmatrati preko unutrašnjeg ekstremizma. „Unutrašnji terorizam i

¹¹ Mile Rakić, Ljubo Pejanović, Redajziranje sistema bezbednosti kao odgovor na maloletničku delikvenciju, Tematski naučni skup maloletnička delikvencija kao oblik društveno-neprihvatljivog ponašanja MUP RS, Banja Luka, 2008. str.92-93.

ekstremizam je zajednički naziv za vidove ugrožavanja ustavom uređenog poretka i ukupne bezbednosti države tj. unutar njenih granica, u ovom slučaju Republike Srbije,¹²

2.2.3 Faktori iz novog vremena

Faktori iz novonastalog vremena, takođe su jedan od motiva koji utiču na nasilničko ponašanje pojedinaca ili grupa na jednom ili više prostora. U ovom slučaju često doprinose uslovi odgoja i vaspitanja omladine i njen odnos prema novonastalim vremenskim uslovima. U predhodnom stavu rečeno je da je rat i ratna dejstva znatno uticao na ponašanje omladine i njenog odnosa u novonastalom vremenu koje je sa sobom donelo politička, ekonomska, socijalna, demografska i druga ponašanja, koja nameću ekonomski razvijene države i korporacije preko globalizacije i promene svetskog poredka i nametanje novog po želji i interesu nosioca političkih odnosa. Navedeni faktori su drastično uticali na sigurnost odnosno nesigurnost populacije da se poveća nasilje u društvo. „U tom smislu, sigurnost kao termin shvatamo kao društvenu pojavu koja se manifestuje kao lična, grupna, kolektivna i kao sigurnost društva.“¹³

2.2.4. Uticaj porodice na ponašanje maloletnika

Porodica se vrlo često dovodi u vezu sa vaspitanjem omladine tj. maloletnika, pa i u svim pojavanim oblicima pataloškog ponašanja. Pojavni pataloški oblici se ispoljavaju u delikvetnom ponašanju najmlađih članova, a koji se obično dovode u vezu sa negativnim porodičnim uticajem na opšta ponašanja pa i delikvetna. Dakle, mnogobrojni primari nas podsećaju da deca koja u školi čine nasilje i nakon izmeštaja u drugu školu to čine i tina dokazuju svoje porodično vaspitanje, što nije slučaj sa drugom decom od drugih roditelja. „Između mnogih faktora koji utiču na razvoj maloletnika i omladine, porodica spada u red uticajnog faktora na razvoj maloletnika uopšte pa i delikvetnog ponašanja. Ta ponašanja znatno utiču na ugrožavanje bezbednosti zdravlja i života ljudi, kao i sistema bezbednosti čija je uloga ostvarenja potpune ili većinske bezbednosti svih vrednosti društva. U ovom slučaju je ugrožena i porodična bezbednost kako od svojih delikvetnih članova tako i njihovog okruženja u kojem se kreću.“¹⁴

2.2.5. Maloletnici koji vrše nasilje

„Maloletnička delikvencija podrazumeva izvršenje nekog krivičnog dela¹⁵ koje može izvršiti između ostalih i maloletnici. Dok pod maloletničkim nasiljem se podrazumeva primena fizičke sile ili psihičke tortura nad nekim od strane maloletnika ili grupe maloletnika. Činjenje krivičnih dela u ovom smislu vrše pojedinci ili grupe lica učešćem u tučama u kojima dolazi do povreda ili gubitka života ugroženog lica od strane izgređenika.“¹⁶ Maloletnici, ili školari ili đaci koji pribegavaju nasilju među kojim su i muškog i ženskog pola, a ređe i udruživanjem, u najčešćim slučajevima su motivisani različitim pobudama, kao što bi mogle biti:

- u sredstvima informisanja su zastupljeni mnogobrojni filmovi koji pokazuju, kako i na koji način se vrše obračuni, nadmetanja i nametanje dominacije, a sve to utiče na maloletnike koji su motivisani da ih imitiraju i time kreiraju sopstveni imidž,
- roditelji, staratelji i starija braća i sestre, svojim odnosom prema mladim doprinose nasilju, što sami čine nasilje nad decom, pa ta deca takva ponašanja prenose na vršnjake ili slabije od sebe,
- život i boravak maloletnika koji su skloni nasilju među nasilnicima i druženje sa njima, jedan je od čestih uzroka i povoda primajući njihove osobine pa i oni pribegavaju i primenjuju te metode na druga lica koja postaju njihove žrtve,
- porodični problemi i razdvajanje roditelja, u velikoj meri je zastupljen osnov za nasilničko ponašanje maloletnika, koji nemaju odgovarajući roditeljski dom, toplinu i zaštitu, čime su ta deca bez kontrole prepuštena sama sebi i kako pribegnu nasilničkom ponašanju i slično.

Između mnogobrojnih metoda, načina, oblika i primene nasilničkog ponašanja između maloletnika su; alkohol, tuče, masovne tuče, zlostavljanja i mučenja i posedovanje i rasturanje narkotika među omladinom. Kad su u pitanju tuče često se vrše zakazane tuče masovnim učešćem, zatim tuče manjih grupa, tuče između đaka dve škole i slične negativne pojave. Drugo, u tučama i mučenjima vrše se zlostavljanja slabijih populacija, proganjanje iz prostora u drugi prostor, rasturanje narkotika, prisiljavanje drugih na korišćenje narkotika, alkohola i drugih supstanci.

2.3. Porodično nasilje

¹² Pejanović Ljubo, Savremene karakteristike i transformacija terorizma, rad u Međunarodnoj monografiji, Savremeni izazovi međunarodne bezbednosti, FLV Novi Sad i CMS, Zagreb, 2017. Str 195.

¹³ Ljubo Pejanović, Duško Vejinović, Mile Rakić, Karakteristike sistema bezbednosti, Evropski defendološki centar, Banja Luka, Univizitet modernih znanosti, Fakultet za sigurnost, Mostar, Banja Luka, 2017. Str. 309-310.

¹⁴ Mile Matijević, Tamara Bujanović, Uzroci, uslovi i fenomeni maloletničke delikvencije, tematski naučni skup, maloletnička delikvencija kao oblik društveno-neprihvatljivih ponašanja, MUP Republike Srpska, Banja Luka, 2008. str. 61.

¹⁵ Ljubo Mićunović, Savremeni rečnik stranih reči, Književna zajednica, Novi Sad, 1988.

¹⁶ Ljubo Pejanović, Mile Rakić, Mila Jegerš, Maloletničko nasilje u Republici Srbiji, Defendološki centar, Banja Luka.

„Porodično nasilje jedan je od najčešći oblika nasilja u Republici Srbiji. Ovaj oblik nasilja u porastu je od nastanka i trajanja građanskih sukoba na prostorima bivše SFR, u kojem vremenu je nastalo proterivanje porodica iz svojih domova u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, manje u Makedoniji i u Srbiji tj. Kosovu i Metohiji.

2.3.1. Vrste porodičnog nasilja

Nasilje u porodici je način ponašanja prilikom kojeg jedan član određene porodice, vrši ugrožavanje jednog ili više članova u porodici njegovim telesnom integritetu, duševnom i telesnom zdravlju ili životu kod jednog ili više članova svoje porodice. Nasilje u porodici je pojam koji se obično odnosi na *nasilje* između supružnika ili supružničko zlostavljanje, ali takođe može da se odnosi i na vanbračne intimne partnere ili jednostavno ljude koji žive u jednom domaćinstvu ili zajednici.

Nasilje shvatamo kao čin ili propust u interakciji i dinamici međusobnih odnosa, kojim se drugoj osobi nanosi strah, patnja ili bol, putem fizičke ili psihičke, upotrebe sile, individualno ili kolektivno.

U tom slučaju nasilje u porodici se podrazumeva kao skup ponašanja čiji je cilj kontrola ili određeni oblik upravljnja nad drugim osobama upotrebom sile, zastrašivanjem, manipulacijom, pa i povredama batinanjem. Međutim, nasilje se najčešće manifestuje u sledećim oblicima, a koje vrše ili trpe članovi porodice:

- **psihičko nasilje i mučenje** - predstavlja zlostavljanje koje je motivisano ostvarenjem moći i kontrola nad žrtvom nanošenjem straha i strahovladanja nad žrtvom, na način različitih zabrana, omalovažavanja, izolacije, prijetnji, uvreda, podcenjivanja, ucene, kontrole kretanja, kućnog pritvora, sprečavanje kontakata i slično. „Psihičko nasilje i mučenje, grupacije i pojedinci pribegavaju ili primenjuju torturu nad žrtvom nasilja, ostavljajući na žrtvi velike psihičke i zdravstvene posledice.“¹⁷ Pri tome posledice mogu biti lakše, teže i veoma velike, kako psihičkih tako i fizičkih i dovode do razaranja strukture ličnosti, a nekad i gubitka života;

- **seksualno nasilje** - podrazumeva, seksualno uznemiravanje, seksualno primoravanje, silovanje, odnosno seksualni odnos bez pristanka žrtve;

- **pedofilija** - podrazumeva, aberantan objekt seksualne inverzije u kojoj je libidnozni objekt usmeren prema deci, a to podrazumeva činjenje krivičnog dela sa veoma teškim i pogubnim posledicama po žrtvu.

- **prostitucija** - podrazumeva najniži stepen moralnog sklizavanja, pada u bezličnost i ništavilo. Prostitucija u porodici se smatra u slučaju kad član porodice postane makro i počinje primoravati nekog od članova porodice da se bavi prostitucijom u njegovom ili nečijem interesu.

- **fizičko zlostavljanje** - podrazumeva, fizičke kontakte nasilnika i žrtve guranjem, šamaranjem, premlaćivanjem, čupanjem kose, pesničenjem tj. udaranje rukama, nogama ili predmetima, uz nanošenje različitih povreda (lakši srednjih i težih) sa različitim vrstama hladnog i vatrenog oružja, oruđem, drvenim i metalnim predmetima, kućnim predmetima i slično, a nekad i gaženjem sa motornim ili poljoprivrednim vozilima. Tim načinom se nanose opekotine, posekotine, modrice, lomljenje delova tela, čak onesveščivanja i ubojstva, a za sve to je zajedničko napad na fizički integritet žrtve;

- **ekonomsko nasilje** - podrazumeva, uskraćivanje, oduzimanje, otkimanje i krađa finansijskih sredstava, sprečavanje i zabrana osobi da radi, neplaćanje alimentacije, zabrana ishrane i druge potreba, drugim rečima ostavljanje osobe bez osnovnih i drugih sredstava za život. Porodično nasilje može biti ispoljeno i u sledećem:

- a) **Aktivno nasilje**, koje podrazumeva zlostavljanje u fizičkom, psihičkom/emotivnom ili seksualnom smislu, u kojem je prepoznatljivo, vidljivo dokazljivo agresivno nasilje i slično.

- b) **Pasivno nasilje**, se podrazumeva i manifestuje kao izolovanje, zanemarivanje lica i njegovih potreba, (zdravlja, ishrane, materijalnih i drugih potreba).

2.3.2. Klasifikacija žrtve

Širok je dijapazon u raznovrsnosti i brojnosti žrtava, kao i njihovih nasilničkih izvršilaca. Dakle, radi se o upečatljivom viktimološkom mozajiku, sa vrlo raznovrsnim pojavnim oblicima porodičnih žrtava. Bez obzira o kojem obliku nasilja se radi, žrtve su posledica nasilnog porodičnog kriminaliteta. U tom slučaju, svim žrtvama je redovno zajedničko obeležje porodično nasilje. Pri tome, viktimološki postoje različiti prelivi žrtava i stalno se pojavljuju tipični pojavnici oblici, pa je izgrađena i tipologija žrtve. Pod žrtvama u širem smislu se podrazumeva i definiše osoba koja, psihički trpi, trpi ozbiljne fizičke i psihičke posledice i strada bez obzira koji su uzroci nasilja u pitanju. U najvećem broju slučajeva su članovi porodice žrtve, čiji uzroci imaju obeležje krivično-pravnih ikriminacija. Stoga, se tipologija žrtve i nasilnika podrazumeva u sledeće:

2.3.3. Tipologija porodičnog nasilja i žrtve i njihova obeležja

a) obeležje nasilnika

¹⁷ Ljubo Pejanović, Nadežda Gudelj, Ugrožavanje bezbednosti društvenim oblicima pretnji, Sinergije, Bijeljina, 2018. Str.15-16

- dečaci-devojčice (neiskustvo i nedostatak snage),
- žene (slabašnost, nežnost, emcipacija),
- starci-starice (arteroskleroza, degerativnost, nedostatak snage),
- duševni bolesnici-ce (debilnost, etilizam, zavisnost, agresivnost),
- zavisnici-ce (gubitak osećanja, grubost, potreba za izivljavanje),
- doseljenici-ce (imigranti, nemoć za dobar život, nepostojanje sredstava, drugačiji mentalitet),
- glupi-glupe (nedostatak znanja, osećaja, straha),
- usamljenici-ce (izolovanost, nesnalažljivost, osobenost) i drugo,
- član-ca porodice (siledžijstvo, nasilništvo, agresivnost, nemoralnost).

b) obeležje žrtve

- dečaci-ce (slabašnost, neiskustvo, podčinjenost),
- žene (slabašnost, nežnost, neborbenost),
- starci-ce (slabašnost, nepokretnost, degerativnost, slab sluh),
- duševni bolesnice (povraćaj samopouzdanja, nekontrolisanje emocija, dokazivanje),
- zavisnici-ce (uspavanost, nevoljnost, gubitak snage),
- doseljenici-ce (nesnalažljivost u novom prostoru, imigracija, nepostojanje pomoći),
- glupi-pe (nedostatak znanja, nesnalaženje, podčinjenost),
- usamljenici-ce (izolovanost od drugih, nepostojanje inicijative, osobenost) i drugo.

3. Podela i vrste nasilje u porodici

Nasilje u porodici je pojava koja se odlikuje sukobima između članove jedne porodice u kojoj se nasiljem rešavaju neki porodični odnosi ili sukobi.

3.1. Nasilje nad ženama

Od postanka čoveka i porodice uvek je postojalo nasilje muškaraca nad ženama i taj oblik nasilje je jedan od najmnogobrojnijih i zastupljenijih u odnosu na druge članove porodice. Ovaj oblik nasilja se dešavao u proteklim vremenima u najčešćim slučajevima, kada žene nisu imale nikakva prava pa ni prava na nasilje. Međutim, novo vreme i savremeni odnosi sa sobom su doneli i promene u kojima se pojavljuje nasilje žena nad muškarcima i nasilje roditelja nad decom, kao i dece nad roditeljima ili između drugih članova šire porodice. Statistika pokazuje da je nasilje nad ženama mnogobrojnije nego nad muškarcima, a za to postoje mnogobrojni uslovi i razlozi. Muškarac ili suprug je uvek bio dominantniji nad ženama, fizički jači, a patrijahalno se smatrali da moraju imati svaki vid dominacije nad ženom i time je pribegavao u najvećem broju slučajeva fizičkom nasilju. Drugo, ženske osobine i osećaj fizičke slabosti pribegavaju verbalnim komunikacijama, a što muškarci nasilnici ne prihvataju, a time i izazivanju fizičkog nasilja u kojem muškarci pribegavaju fizičkim oblicima nasilja. Treće, ženske osobine i motivi su uvek usmereni javnoj reakciji i svakom obelodanjivanju sukoba i nasilja što nije slučaj sa muškarcima.

Najveći broj slučajeva svakog oblika nasilja žene prijavljuju i traže pomoć bilo rodbine, bilo vlasti i time obelodanjuju svoje probleme koji se evidentiraju i statistički prikazuju, što nije slučaj od strane muške populacije. Ovim načinom se najveći broj nasilnog ponašanja upisuje u statistička dokumenta, kao i određene procese. Muške osobine nisu dominantne da pribegavaju psihičkom obliku nasilja nad ženama, već brže reaguju i pribegavaju fizičkom obliku pretnji, povreda, progona, zlostavljanja i ubojstva. Obzirom da se više radi o težem obliku nasilja, nego što je verbalno kome prbegavaju žene, time se više sankcioniše, evidentira i statistički prikazuje, u odnosu na statistiku nasilja nad muškarcima. Stim u vezi. Muška zlostavljana populacije nije imalo hrabrosti prijaviti zlostavljanje, smatrajući sramotno da objavi slučaj nasilja supruge ili žene. Navodimo bročano stanje nasilja u porodici koje su izvršile žene, navedene brojke nisu samo iz Republike Srbije već i šire.

Nasilje u porodici koje su počinile žene¹⁸

Godina	Broj prijava	Broj optuženih	Broj osuđenih
2012.	314	110	76
2013.	361	137	81
2014.	347	158	98
2015.	478	122	81
2016.	820	138	100

3.2. Nasilje nad muškarcima

¹⁸ www.telegraf.rs/vesti/srbija 14.10. 2005h

Oduvek se smatralo da su žene žrtve porodičnog nasilja, a suviše retko se spominjalo da su i muškarci žrtve porodičnog nasilja. Ovakvo mišljenje je preovladavalo sve do pojave pokreta za muška prava, kada se mišljenje i statistika o jednopolnom nasilju manja.¹⁹ Međutim, Od rođenja do smrti, muškarci se suočavaju sa diskriminacijom i nasiljem od strane države, zajednice, partije, rukovodstva, pa i porodice. Prema istraživanju nekih autora najmanje svaki treći muškarac na planeti, tokom svoga života mogao bi biti žrtva nasilja, bilo da je od strane žena – kako verbalnog tako i fizičkog, bilo od ljubavnice ili drugih članova porodice. Nasilje nad muškarcima prisutno je u svakom društvu, bez obzira na politički i ekonomski status, bogatstvo, rasu ili kulturu.

U svim državama svijeta, muškarci su takođe izloženi nasilju od svojih partnerki, pa i u Republici Srbiji bilo da su u braku ili vanbračnoj zajednici. Međutim, kod muške populacije u najčešćim slučajevima iz srama muškarci se ne usuđuju na obraćanje vlastima za pomoć, a vrlo često njihove se prijave ne uzimaju ozbiljno u razmatranje. Uvek su njihove najave podrazumevaju da nemaju osnovu u pravcu da žena vrši nasilje nad mužem, kad se to uvek dešava obrnuto. Dok, zakonska regulativa i međunarodni sporazumi koji bi trebali sprečiti nasilje nad muškarcima ne primjenjuju se ili uopšte ne postoje. Prilikom istraživanja ovog fenomena kod muške populacije, dobili smo podatak jedne muške žrtve koja je prijavila policiji da ga bije žena. Čuvši ovu izjavu, policajac opali šamar istom sa komentarom, kakav si ti muškarac pa te bije žena, nemoj da mi više dolaziš po ovom pitanju. Takvi slučajevi iz osećaja sramote i nesposobnosti nisu više u stanju prijaviti nasilje od strane supruge.

Nasilje ženske populacije nad muškom, kako u porodici, tako kod druge rodbine i u okruženju u najvećoj meri se dešava u verbalnoj nasilnoj komunikaciji bez prestanka do iscrpljujuće iznurenosti, zatim batinjanjem pa sve do ubistva, a što ukazuju nastale mnogobrojne činjenice. Zbog stereotipa o muškarcima, koji je duboko ukorijenjen u patrijarhalnom obrascu, pa i svojevrsnim vremenom jačeg pola - uglavnom kao žrtve nasilja muškarci o tome ne govore, pa ih i društvo donekle ne shvata. Muškarci koji su žrtve nježnijeg pola, nasilje u većini slučajeva ne prijavljuju, tako da se o tom problemu ređe govori, pa se stvara slika da i ne postoji takva vrsta nasilja. Međutim, stručnjaci tvrde da je ono prisutno i da takvo zlostavljanje može da se završi i tragično. U tom smislu nasilje nad muškarcima od strane žena, u najvećem broju slučajeva se karakteriše u sledećim slučajnostima. Najveći broj muškaraca žrtve nasilja su na javnim mestima koji se zajedničkom reči nazivaju bezkućnici. Međutim, nasilje nad muškarcima ne podrazumeva samo nasilje od strane supruge (žene), već i od drugih članova domaćinstva ili okruženjima koje sačinjavaju ženske i muške osobe.

3.3. Nasilje nad decom

Od nastanka porodične zajednice i formiranja porodice dešavalo se nasilje nad decom kako od očeva, majki, braće, sestara, rođaka i drugih u okolini. Prema tome deca su najmnogobrojnije žrtve nasilja jer ga trpe od većeg broja članova u odnosu na muškarce i žene. Decu ugrožavaju svi članovi koji su nasilnici i psihičkim i fizičkim oblicima nasilja, a najviše fizičkog nasilja batinanjem, povredama, zlostavljanjem, seksualnim nasiljem pa i ubistvima. U tom slučaju deca su najveće žrtve porodičnog nasilja, a to pokazuju i statistički podaci.

3.4. Nasilje dece nad roditeljima

Takođe postoje mnogobrojni podaci da i deca vrše nasilje, kako nad braćom, sestrama, očevima, majkama i rođacima, tako i nad susedima, na to nam ukazuju postojeći mnogobrojni slučajevi. Deca nasilnici su u najvećem broju slučajeva zavisnici narkotika, alkohola, siromaštva i statusa u okruženju. Nasilje čine da bi došli do novca ili drugih sredstava, radi kupovine narkotika, alkohola, duvana i drugih potreba i time ne prezaju od nasilja svih oblika pa i ubojstva roditelja.²⁰

Sagledavanjem, razmatranjem i prihvatanjem dobijenih saznanja, mišljenja i navedenih i korišćenih autora u ovom ponuđenom tekstu. Stekli smo utisak, a time i osnovu za zaključivanje i prezentiranje ovog oblika teksta i iskazivanjem našeg iskustva u suočavanju i istraživanju sa ovim oblikom nasilja i problemom koji je u vezi sa istim. Dakle, naše razmišljanje je usmereno na problem komunikacije između državnih socijalnih institucija i pojedinaca ili grupa nasilnika. Zatim komunikacija između nasilnika i žrtava nasilja kako pojedinačnih tako i grupnih sadržaja nasilja. S tim u vezi, našim istraživanjem stekli smo utisak da državne i privatne institucije vezana za socijalne uslove i zaštitu, nisu dovoljno obučene, opremljene, ovlašćene i aktivne po pitanju komunikacija sa pojavama nasilnika i njihovih aktivnosti. U najčešćim slučajevima aktivna komunikacija počinje nakon nastanka nekog od navedenih oblika nasilja. Ta vrsta komunikacija zasnovana je na istrazi zašto, kako, na kome i koja vrsta nasilja, izvedeno je i izvršeno. Umesto

¹⁹ Wikipedia, „Žrtve nasilja u porodici“

²⁰ Pejanović Ljubo, Bejatović Goran, Nasilje u porodici i pravo na zakonsku i drugu zaštitu, Zbornik radova, Pravni fakultet za privredu i Pravosuđe, Univerzitet Privredna akademija, Novi Sad, 2017. Str. 57-69

da propituju, pronalaze, posećuju i nametnu komunikacije, u smislu prevencije i sprečavanja takvih oblika nasilja, koje je izvršeno nad žrtvom ili žrtvama.

Kad se radi o navedenim oblicima nasilja, svaki za sebe je specifičan, sa određenim karakteristikama, običajima, navikama i uslovima, bilo da je u porodici, školi, skupu, ulici i na drugim prostorima.

Najveći broj nasilničkog ponašanja i u najvećim grupnim oblicima pretnji je upravo nasilje na sportskim terenima i manifestacijama. Na ovim prostorima se okuplja ogroman broj ljudi, među kojima su veće grupe takozvanih navijača, među kojima je većina pod dejstvom narkotika, alkohola; nacionalista i sličnih grupa, koje započinju i koje su došle sa željom nametanja vrebalo nasilja, tj tuča, povreda pa i ubojstava. Dakle, u ovom obliku nasilja u velikoj meri se pojavljuje nasilje pod uticajem narkotika, alkohola i drugih podsticajnih supstanci.

Drugo, neophodno je nagovestiti da je nasilje u porastu na prostoru Republike Srbije koji su izraženi porodičnim nasiljem koje je u najvećoj meri zasnovano na mnogobrojnim uzrocima i uslovima za pojavne oblike sukoba u porodici. Između mnogih uzroka, nabrajamo one koji su najčešća pojava: Ratovi i građanski sukobi u Hrvatskoj, BiH, Kosovu i Metohije, sa kojih prostora ogroman broj porodica je proteran sa njihovih ognjišta, imovina oteta, uništena i nestala, kao i nedozvoljavanje povratka na svoja imanja i mnogi su ostali bez svojih najbliži. Zatim su se našli kao izbeglice u teškim uslovima života bez smeštaja, bez posla, bez novca i nerazumevanja drugih za njihove muke. Drugo, Bombardovanjem 1999 godine mnogi su ostali bez svojih članova, imanja, zaposlenja siromaštva i sve je to dovelo do stresova, gubitka kontrole i zdravlja, neki su podlegli opijanima i slično. Sve to dovodi do gubitka kontrole, borbe za opstanak, netrpeljivosti i na kraju pribegavanje nasilju.

Dok su drugi oblici nasilja, takođe srodni i uslovni napred navedenim, pri čemu se vrše obračuni na sportskim terenima, školama i drugim prostorima.

Na kraju, pogodni uslovi za nasilje su stečeni, stiču se i dalje, nrešivost nastalih problema, nedovoljno funkcionisanje države, dovelo je dovedo i dalje će uslovljavati ove oblike nasilja.

4. L I T E R A T U R A

- 1.Ivan Klain, Milan Šipka, Veliki rečnik stranih reči, Prometej Novi Sad, 2006.
2. Kholod Alekander, Formiranje koncepti socijalnog inženjeringa. Kiev, 2017. TOM-4.
3. K.Adler, B. Berelson i V.Šrama, Predmet komunikologije, Kiev 2017.
- 4.Lankovska Agneška, Avorok Maricin, Komunikacija ljudi sa ograničenim sposobnostima i pregradama u njihovoj komunikaciji, KIJEV 2017. Tom-4.
- 5.Ljubo Mićunović, Savremeni rečnik stranih reči, Književna zajednica, Novi Sad, 1988.
- 6.Ljubo Pejanović, Goran Bejatović, Nasilje u porodici i pravo na zakonsku i drugu zaštitu, Zbornik radova, Pravni fakultet za privredu i Pravosuđe, Univirzitet Privredna akademija, Novi Sad, 2017.
- 7.Ljubo Pejanović, Mile Rakić, Mila Jegeš, Maloletničko nasilje u Republici Srbiji, Defektološki centar, Banja Luka.
- 8.Ljubo Pejanović, Savremene karakteristike i transformacija terorizma, rad u monografiji, Savremeni izazovi međunarodne bezbednosti, FLV Novi Sad i CMS, Zagreb, 2017.
- 9.Ljubo Pejanović, Duško Vejnović, Mile Rakić, Karakteristike sistema bezbednosti, Banja Luka 2017.
- 10.Ljubo Pejanović, Nadežda Gudelj, Ugrožavanje bezbednosti društvenim oblicima pretnji, Bijeljina 2018.
- 11.Milo Bošković, Krivično pravo, Fakultet za pravne i poslovne studije, Novi Sad, 2009.
- 12.Milo Bošković, Krivično pravo, Fakultet za pravne i poslovne studije, Novi Sad, 2009.
- 13.Mile Rakić, Ljubo Pejanović, Redizajniranje sistema bezbednosti kao odgovor na maloletničku delikvenciju, Zbornik radova, Maloletnička delikvencija kao oblik društveno-neprihvatljivih ponašanja, MUP RS, Banja Luka, 2008.
- 14.Mile Matijević, Tamara Bujanović, Uzroci, uslovi i fenomeni maloletničke delikvencije, tematski naučni skup, maloletnička delikvencija kao oblik društveno-neprihvatljivih ponašanja, MUP Republike Srpska, Banja Luka, 2008.

1. PRILOG ISTRAŽIVANJE (jednog broja slučajeva)

Rezultati istraživanja statističkih podataka nasilja, prikazujemo neki od njih u Republici Srbiji od 2010-2016 godine
Godina 2010:

Dana, 04.04.2010 godine u Apatinu ubica 53-godišnjak, je ubio svog rođenog brata 57 godina na Uskrs koji mu je navodno krao kukuruz. Nakon kraće svade sa bratom, ubica je ubodom sa nožem u srce usmrtio svog brata.

Dana, 04.04.2010 godine na Uskrs u Zrenjaninu ubica iz sela Aradac kod Zrenjanina ubio je svog brata blizanca zabivši mu nuž u srce. Obojica braće su bili skloni alkoholu i u kobnom trenutku su oba bili pod dejstvom alkohola.

Dana, 05.04.2010 godine ubijene su dve devojke 26- godišnja devojka ubice i 19-o godišnja njena drugarica. Ubistvo je izvršeno iz vatrenog oružja u vikend naselju Ada kod Velike Morave, obe žrtve potiču iz sela Krušar kod Čuprije. Zločin je izvršio bivši momak 30-o godišnjak jedne od devojaka. Policija je već sutradan otkrila ubicu, a koji je navodno tragaio zajedno sa ostalim tragačima, da pronađu nestale devojke.

Dana, 14.04.2010 godine u Beogradu opština Voždovac, suprug 60-o godišnjak, je zaključao suprugu u stan i tukao nanevši joj teže povrede. Žrtva je uspela pozvati policiju koja je provalila prozor i uhapsila nasilnika.

Dana, 21.04.2010 godine u selu Dren kod Obrenovca suprug 57-o godišnjak sekirom je odsekao glavu svojoj supruzi 54. godine zbog ljubomore. Zatim je ubica izvršio samoubistvo presecanjem svog grkljana tj zaklao se. Ubica je pre zločina bio teško oboleo i motiv ubistva je bio u tome, što nije mogao podneti da njegova supruga poslije njegove smrti bude žena nekog drugog čoveka.

Godina 2011.

Dana, ? - 2011 godine u Sremskoj Kamenici 40-o godišnji suprug ubio je 45-o godišnju suprugu, zbog čega mu je apelacioni sud odredio 20-o godišnju kaznu zatvorom.

Dana, 07.01.2011 godine u porodičnoj kući u Jagodini 31- o godišnji sin, odsekao glavu 60-o godišnjoj majci, a zatim njeno obezglavljeno telo stavio u fotelju ispred televizora.

Dana, 08.01.2011 godine u selu Lalić kod Odžaka 56-o godišnja supruga nožem i sekirom ubila 59-o godišnjeg muža, a zatim sebi presekla vene.

08.01.2011. godine u selu Bistrica kod Nove Gradiške 50-o godišnji sin iz lovačke puške ubio je 82-o godišnjeg oca, a zatim sebi ispalio metek u srce.

Dana, 24.10.2011 godine u Savinom selu kod Vrbasa 39-o godišnja supruga sa pet udaraca sekirom ubila je 46-o godišnjeg muža u njihovoj porodičnoj kući. U istrazi je ustanovljeno da je suprug matletirao ženu više od dvadeset godina i da je to bio motiv ubistva. Zbog ovog zločina ubica je kažnjena sa sedam godina zatvora.

Godina 2012

Dana, 01.08.2012 godine u Vrbasu 34-o godišnja devojka je i ranije preživljavala torturu svog bivšeg 29-o godišnjeg dečka, koji je kobnog dana provalio vrata na njenom stanu i pribegao matletiranju, tukući je i gaseći cigarete po celom njenom telu, zatim je naterao da ušmrkuje narkotik u belom prahu. Nasilnik je i ranije imao karton u policiji pri čemu je pritvoren.

Dana, 07.08.2012 godine u Silbošu kod Bačke Palanke, 39-o godišnji otac izvršio silovanje svoje 13-o godišnje ćerke, a na delu ga je uhvatila supruga. Otac porodice ima četvoro dece. Zločin je uradio pod dejstvom alkohola tj u pijanom stanju.

Dana, 29.08.2012 godine u Somboru 53-o godišnja supruga ubila je 58-o godišnjeg muža u njihovoj porodičnoj kući. U istrazi ubica je izjavila da je to učinila zbog čestog suprugovog matletiranja. Supruga je često obilazila policija zbog matletiranja od supruga. Ubica je izvršila ubojstvo uz pomoć kabla pri čemu ga je gušila, a zatim metalnim tegom udarila u glavu. Nakon ubistva bacila ga je u kreč i na kraju sve priznala.

07.09.2012 godine u Ritiševu kod Vršca, 57-o godišnji otac ubio je 28-o godišnju ćerku i 49-o godišnju suprugu, a zatim i sebe.

Zločin se dogodio nakon porodične svađe.

02.10.2012 godine u Kragujevcu 42-o godišnji suprug, pred svojom decom zaklao je 32-o godišnju svoju suprugu. Supružnici su se prvo posvađali i nakon toga je isti ženu izbacio kroz prozor porodične kuće sa prvog sprata, a zatim izašao u dvorište i izvršio zločin što je ženu prikloao.

Dana, 20.10.2012 godine u Komanici kod Vlasotinca, 46-o godišnji suprug ubio suprugu. Ubica je bio teži bolesnik i nisu se slagali u braku, pa je supruga sa ćerkama otišla od njega i živela sa ljubavnikom. Ubica je saznao da očuh podvodi njegove ćerke i zbog toga je izvršio osvetu nad 37-o godišnjom bivšom suprugom.

Dana, 08.11.2012 godine u Beogradu 40-o godišnji suprug je teško povredio bivšu 36-o godišnju suprugu isekavši je nožem po telu ispred suda, dok su čekali ročište za elementaciju. Poslije ovog događaja nasilnik je sebe tri puta ubo u stomak.

Dana, 10.11.2012 godine u Valjevu sin starosti 45 godina, ubio 68-o godišnjeg oca iz pištolja zbog toga što mu nije davao dovoljno novaca, a zločin se desio na dan unukovog rođendana. Tim slučajem je ranio i svoju majku. Zločin se desio u očevoj kući, nakon čega je ubica pokušao i samoubistvo. Ubica je bio razveden i bez zaposlenja, a otac ga je izdržavao i bio je poznat policiji po pitanju činjenja nereda.

12.11.2012 godine u Novom Sadu 25-o godišnji ubica dečko ubijene 25-o godišnje devojke, koju je pretukao na smrt i pobjegao iz grada u Novi Pazar odakle je poreklom, a zločin je izvršio u svom stanu u Novom Sadu. Dužim batinjanjem i gaseći cigarete na njenom telu, naneo joj je teške povrede koje su bile kobne po njen život. Sve je to učinio zbog ljubomore jer se radilo o manickenki i lepoj devojci.

Dana, 26.11.2012 godine u naselju Leštane kod Beograda, je 19-o godišnji rođak teško sekirom povredio 17-o godišnju rođaku. U istrazi je priznao da je hteo ubiti i da je dva puta udario u potiljak sekirom i da je zažalio što je nije ubio, ali je dodao da će ona ipak umreti. U vreme pisanja ovog rada, se nije otkrio motiv ovog zločina.

Dana, 14.12.2012. godine na Banovom Brdu u Beogradu u stanbenoj zgradi u stanu, gde je predhodno provalio vrata 24-o godišnji unuk, pri čemu je ubio svoju babu u 79-oj godini života i povredio 61-o godišnju tetku i teško povredio 72-o godišnjeg teču.

Dana, 14.12.2012 godine u Šapcu 34-o godišnji sin nožem ubio 58-o godišnjeg oca u njihovoj porodičnoj kući, a zatim se obesio u dvorištu. Ubica je bio višegodišnji narkoman, a povod za ubistvo je bio roditeljski razvod i psihičko zlostavljanje oca nad njim i majkom.²¹

NAPOMENA: Obzirom na ograničenost ovog rada, nismo mogli ugraditi ostale slučajeve nasilja koji su mnogobrojni. U 2013. Ubijeno je 46 žena, a u 2014. godini ubijeno je 26 žena, izjavila je Vesna Stanković kordinator sigurnih kuća. Dnevni list Kurir, 9.1.2015 godine str.15.

U poslednje dve godine ubijene su 72. Žene u porodičnom nasilju, Dnevni list Informer, 17.1.2015 godine str. 11.

²¹ Dnevni listovi iz 2010, 2011 i 2012. godine. (u 2010-5 slučajeva, u 2011-5 slučajeva i 2012-9 slučajeva, a ovim je obrađeno 19 zločina porodičnog nasilja.

Godina 2015 godine Prema podacima MUPa u prvih deset meseci ove godine (2015) prijavljeno je 4200 slučajeva nasilja u porodici i to je više nego cela prošla godina, Tokom 2015 godine ubijeno je 37 žena između kojih su: Violeta Đokić 51 godina, ubijena 5.1.015 godine u Kruševcu. **2.** Marija Pavlović 31 godina, ubijena 9.1.015 godine u Mijonici. **3.** Zufa Hajrizaj (18) godina, ubijena 28.01.2015 godine u Beogradu, **4.** Slađana Smiljanić 48 godina, ubijena 9.2.015 godine u Mladenovcu, **5.** Ljiljana (61) i Ivanka Đukić (90) ubijene 2.3.015 godine u Beogradu. **6.** Dušanka Andrejević 29 godina ubijena 9.3.2015 godine u Zubinom Potoku, **7.** Zorica Jovanović (70) ubijena 15.3.2015 godine u Novom Sadu. **8.** Janja Bjeljin 29 godina, ubije 17.3.015 godine kod Sanskog Mosta, **9.** Branka Marković 49 godina ubijena 13.3.2015.godine u Bačkom Gradištu. **10.** Žaklina Kojić 26 godina, ubijena 3.4.015 godine u Jagodini. **11.** Ljiljanu Đukić (62) i baka Ivanku (91), ubijene u martu 2015 godine, koje je ubila ljiljanina kćerka u Beogradu. **12.** Dragana Jankov, (44), ubijena 01.4.015 godine u Vršcu. **13.** Milja Todorović 85 godina, ubijena 19.4.015 godine u Paraćinu. **14.** Slavica Rakulj (49) ubijena 20.4.2015 godine u Beogradu. **15.** Slavica Jović 50 godina, ubijena 24.4.015 godine u Vranju. **16.** Smiljana Isaković (80) godina ubijena 25.4.2015 godine u Beogradu. **17.** Karolina Bajtai 43 godine, ubijena 17.5.015godine u Martonošu. **18.** Roža Šefer (47) ubijena 17.5.015 godine u Martonošu. **19.** Natalija Bajtai 25 godina, ubijena 17.5.015 godine u Martorošu, **20.** Gizela Tračik (68) godina, ubijena 17.5.015 godine u Oromu. **21.** Jelena Bogosvaljević, 27 godina, ubijena 18.5.015 godine u Lozoviku. **22.** Danka Blažić (35) godina, ubijena 18.5.015 godine u Beogradu. **23.** Dragana Kuzmanović 49 godina, ubijena 18.5.015 godine u Čačku. **24.** Milosija Kulize (62) godine, ubijena 21.7.015 godine u Kaluderici-Beograd. **25.** Ljiljana Živković 67 godina, ubijena 23.7.015 godine u Cvetojvcu. **26.** Ruža Rebić, 57 godina ubijena 31.7. 2015 godine u Beogradu. **27.** Ivana Ilić (24) ubijena 17.08.2015 godine u Kraljevu. **28.** Brankica Tošić 49 godina, ubijena 18.9.015 godine u Petrovcu na Mlavi. **29.** Dragana Stevanović (41) ubijena je 27.9.2015 godine u Županjevcu, **30.** Vera Stančić 75 godina, ubijena 14.10.015 godine u Ripnju. **31.** Radmila M. iz naselja Zorka kod Subotice pronađena je mrtva 30.10.2015 godine. **32.** Milica Pavlović 55 godina, ubijena u Varvarinu 16.11.015 godine. **33.** Bojana Bačević (27) ubijena je u Nišu 25.11.2015 godine, koju je ubio bivši suprug prilikom njemu posete u niškom zatvoru. **34.** Nazira Emimi ubijena je 26.11.2015 godine u Zrenjaninu, ubio je bivši suprug Muhamed. **35.** Jelena Turušum (35), ubijena je 01.12.2015 godine od strane ljubavnika u BiH. **36.** Marinu Antić (49), ubijena u Dragocvetu 19-20.12.2015 godine ubio je suprug Dragan Antić (50). **37.** S.G. (30) iz Klenja kod Bogatića ubio je svoju majku, 19-20.12.2015 godine Dnevni list Blic, 17.11.2015 godine str.17. Brutalno me tukao jer nisam htela da spavam sa trojicom Mihailo Maksimović mi je svašta obećavao i ovo mu je posao, a onda su nastupile godine ucena i tortura izjavila je Tamara koja je tri godine radila za makroa Maksimovića. Kod njega je uhapšeno 5 devojaka, među kojima je i starleta Milica Ž. i drugi. Dnevni list Kurir od8.1.2015. str.14.

U Republici Srbiji 2014 godine ubijeno je 27 žena u porodičnom nasilju. Dakle, 11 žena ubio je suprug, 5 žena ubio je bivši suprug, pet žena ubio je partner, a tri žene ubio je sin, po jednu ženu ubio je vanbračni suprug, brat i bivši partner. Najviše žena tj njih 7. Ubijeno je nožem, šest pištoljem, četiri žene su pretučena na smrt, a tri udavljene, dve žene ubijene su sekirom, dve lovačkom puškom, a tri na druge načine. Polovina ubistava izvršena je u kući ili stanu koji je zajedničko vlasništvo žrtve i ubice, šest ubistava se desilo u stanu koji je vlasništvo same žrtve, jedno u kući počinioca, šest ubistava se desilo u drugim prostorima. **Starsost žena:** tri žene su imale 26-35 godina, devet žena starosti od 36-45 godina pet žena starosti od 46-55 godina „Mreža žene protiv nasilja.” Dnevni list Informer, 31.01.2015 godina, str. 7.

Nataša Petrović (46) izvršial sa svojim ljubavnikom ubistvo svog supruga Nenada Petrovića (45), osuđena je na tri godine zatvora zbog skrivanja zločina, a sa ljubavnikom Nenadom Baraćijom (51) na trideset godina zatvora za ubistvo. Dnevni list Informer 9.1.2015 godina strana. 12.

Borislav Zornić (35) ubijen je 9.1.2015 godine, nakon svađe sa suprugom Biljanom, pri čemu je bacio njihovu petnaestodnevnu beb, ćerkicu Nataliju kroz prozor sa trećeg sprata zgrade u Beogradu. Ubica je psihički bolesnik. Dnevni list Informer, 10-11-01. 2015 godine str.14. Ljubomir Dimitrijević (53) iz Beograda sa leđa žrtve prišao bratu od strica Miodragu (58) koji je hranio ptice u kavezu i bez reči mu ispalio hitac u glavu u porodičnoj kući u Kraljevu. Pre zločina braća su se posvađali zbog majčine penzije koju je koristio sam ubice. Motiv ovog ubistva je nerešeni imovinski odnosi sa kućom. Dnevni list Kurir 13. 01.2015 godina str.14.

S.J. (30) nije zabeležen datum, a pre nekoliko dana usmrtio je u Sremskoj Mitrovici svog rođaka starog 26 godina, ubica se na ovo krivično delo odlučio zbog česte svađe sa rođakom. Dnevni list Informer, 14.1.2015 godine str.11.

Miljan Čolović (32) bivši igrač Zvezde i Partizana i juniorski reprezentivac u vatrepolu, uhapšen je pod sumnjom da je krajem 2014 godine, silovao dve žene u Beogradu, dnevni list, Informer 15.01.2015 godine str.12.

Zulfaj Hajziraj (18) je na smrt pretučena u baraci, u kojoj je živela sa nevenčanim suprugom S.B. (17) i njegovom majkom i bratom u Beogradu. Žrtvi je sekirom smrskana glava, a sumnja se da je ubio bivši suprug, kome se izgubio svaki trag. Zulfaj je kao dete došla sa Kosova i Metohije. Dnevni list Informer, 29.01.2015 godine, str.11. Suan B. (17) uhapšen je 28.01. 2015 godine u Beogradu, zbog toga što je drškom od lopate na smrt pretukao svoju suprugu Zulfu Hajziraj (18) ubistvo je izvršio zbog saznanja da ga supruga vara. Dnevni list Informer, 30.1.2015 godine, str. 11.

Aca Pavlović (31) iz Mionice zadavio je suprugu Mariju (31) posle burne svađe u kolima zbog njegove ljubavnice, nakon svega izvršio je samoubistvo vešanjem o drvo. Dnevni list Informer, 29.01.2015 godine str.12.

Desetorica Španskih sveštenika i dvojica učitelja veronauke iz Granade, su 2004-2007 godine silovali dečake, primoravajući četvoricu dečaka na seks, terajući ih da masturbiraju i da se sa njima kupaju. Dnevni list Informer, 29.01.2015 godine, str.13

U Februaru 2015 godine desilo se 13 sličnih primera nasilja, dok se u martu desilo 8 slučajeva, a u septembru 19 slučajeva nasilja. Međutim tokom 2016 godine, zabeleženo je 11 slučajeva, nasilja.

THE PROBLEM OF INSTITUTIONAL – COMMUNICATION AND VIOLENCE IN THE REPUBLIC OF SERBIA

This paper sets out the goal of explaining and pointing to the problem of inadequate institutional communication with violent and victim, causing violent forms in the family, in schools, public places and other areas in the Republic of Serbia.

Communications are not regular, sufficient, adequate, and therefore inefficient, unproductive, without conditions for reducing violence in young people, family members and destructive groups. Communication becomes actual when violent behavior and dangers occur from the police and judicial authorities, while social structures are not committed enough in communicating with individuals and groups in terms of destructive activities.

Second, the paper deals with all forms of domestic violence, schools, streets, public gatherings and other areas those are suitable for violent behavior.

Key words: Communication, violence, families, schools, meetings.

Подано до редакції – 22.10.2018

Рецензовано – 14.01.2019

Прийнято до друку – 03.02.2019

